

XAVIER SIERRA I VALENTÍ (1952 – 2024)

Lluís Guerrero i Sala, acadèmic numerari de la RAMC

ORCID: 000-0002-2865-7181

Paraules clau: Xavier Sierra Valentí

Dermatòleg

Historiador de la medicina

Humanitats mèdiques

Divulgador de la medicina

Xavier Sierra neix a Girona l'1 de desembre de 1952 al si d'una família acomodada, el seu pare treballa al Banc d'Espanya d'aquella ciutat. Per la banda paterna té arrels gallegues i per la materna, baix-empordaneses. És el menor de tres germans; els altres dos opten per la vida religiosa.

A Girona s'educa a l'Escola Montessori i després al Col·legi La Salle fins al tercer curs de batxillerat, quan el Banc d'Espanya nomena al seu pare director de la sucursal de Reus i es traslladen a aquella ciutat, on continua els estudis a l'Institut. En aquesta època freqüenta el Centre de Lectura de Reus i allà coneix algun personatge destacat, com ara el Dr. Salvador Vilaseca i Anguera.

Decidit a estudiar Medicina, escull fer-ho a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), de recent creació. Entre els anys 1969 i 1972 es forma a l'Hospital de Sant Pau i també hi viu, ja que resideix al Col·legi Major de Medicina del mateix hospital. Del 1972 al 1975 segueix la carrera a l'Hospital Vall d'Hebron i és intern rotatori el 1974 i 1975. Alhora, el 1973 sorgeix el seu interès per la Dermatologia i entra com alumne a la càtedra del professor Josep Cabré i Piera, aleshores ja ubicada a la Facultat de Medicina de Bellaterra, fins el 1975, que finalitza el darrer curs amb la segona promoció mèdica de la UAB. En acabat, del 1975 al 1978 té una beca ministerial de formació d'investigadors que li permet preparar una memòria sobre la poiquilodèrmia vascular atrofiant.

El 1976 el professor Cabré obté la càtedra de Madrid i Xavier Sierra acompanya al mestre a l'Hospital Clínic de San Carlos i allà és metge resident i professor de classes pràctiques. El 1977 obté el títol de lepròleg per l'Institut Leprològic de Fontilles i una beca del centre. El 1978, la Complutense li lliura el títol d'especialista en Dermatologia Mèdico-Quirúrgica i Venereologia. Assisteix a jornades i congressos a l'Hôpital Saint Louis de París i es relaciona amb membres de l'Escola Francesa de Dermatologia. El mateix any 1978 contrau matrimoni i guanya una plaça de dermatòleg de la Seguretat Social, que exerceix a l'Ambulatori de Vallecas, i el 1979 una altra de metge de l'escala de la lluita Antivenèria Nacional. El 1980 es doctora "*cum laude*" amb la tesi "*Parapsoriasis y poiquilodermia vascular atrofiant*", dirigida pel professor Cabré.

El 1981, per concurs de trasllat, aconsegueix plaça de dermatòleg de Primària a l'Ambulatori Rambla, de Terrassa, i de consultor de l'Hospital de Sant Llàtzer. Va a viure

a Barcelona, on obre un consultori privat a la Bonanova amb altres dermatòlegs, que poc després substitueix per un altre a Terrassa, ciutat que passa a concentrar tota la seva activitat professional.

De 1983 viu a Matadepera. El 1980 neix el seu fill Daniel i el 1985, la Marta. El 2001 es desfà el matrimoni i el Dr. Sierra va a viure a Terrassa. Des d'aleshores només serà egarenc.

La seva vida professional no es limita al vessant assistencial. Entre el 1975 i el 2002 participa en una trentena de congressos i cites acadèmiques. Des del 1982 al 2017 fa un centenar de conferències per Catalunya, Espanya, Europa i Llatinoamèrica. Del 1976 al 2009 publica una setantena d'articles mèdics i quatre llibres, dels quals tres sobre les micosis i un atlas de Dermatologia. En aquesta època és membre del consell de redacció de les revistes *Dermocosmética Clínica*, d'*E.T.S. Revista Ibero – Latinoamericana sobre Enfermedades de Transmisión Sexual*, de *Actualidad Dermatológica*, de *Hi Tech Dermo* i d'*Actas Dermo-sifiliogràficas*. Redactor en cap de la versió espanyola del *International Journal of Dermatology*. També forma part de les societats locals i internacionals de la seva especialitat i és un dels fundadors del Grupo Español de Dermatología y Psiquiatria.

Al llarg de la seva trajectòria rep guardons i distincions, entre els quals el Premio de Dermocosmética, el 1994; el 2002, la placa “José Cabré” de la Facultat de Medicina de Cadis; el 2018, el Premi a l'Excel·lència Professional del Col·legi de Metges de Barcelona i el 2019 la incorporació de la Reial Acadèmia de Medicina l'elegeix acadèmic corresponent.

A més del vessant assistencial i de l'acadèmic vinculat, cal destacar altres aspectes de la seva trajectòria. Un d'ells, la passió per la història de la medicina, que s'inicia els anys noranta, centrada en la història de la Dermatologia. Imparteix conferències, participa en el VIII Congrés d'Història de la Medicina Catalana de 1994, inclou temes d'història en trobades professionals, el 2010 és comissari de l'Any del doctor Joaquim Piñol i Aiguadé del Col·legi de Metges, publica alguns articles i és únic autor de quatre llibres: “*Historia de la Dermatología*” (1994), “*Dermis y cronos*” (1995), “*Historia de las enfermedades cutáneas producidas por hongos*” (1997) i “*Historia de las micosis cutáneas*” (2005). N'ha coordinat altres o n'ha escrit capítols. És membre de la Societat Catalana d'Història de la Medicina des del 1994. L'any 2020 és president del patronat de la Fundació Museu d'Història de la Medicina de Catalunya, fins al 2023, i creador de la seu de Vic. Els darrers anys, des del 2019 al 2023 els dedica a “Gimbernat”, revista de la Reial Acadèmia de Medicina, com a redactor en cap i alhora autor de diversos articles. Pels seus mèrits en el camp de la història, el 2002 rep el Premi Roel i el nomenament de Membre d'Honor de l'Institut Mèdic Valencià; el 2022, la medalla de Membre d'Honor de la Societat Catalana d'Història de la Medicina.

En el camp de les humanitats mèdiques, els anys setanta i vuitanta col·labora en la redacció del Vocabulari mèdic de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears. A final dels noranta publica dos poemaris. Entre el 2005 i 2009 estudia Humanitats a la Universitat Oberta de Catalunya i s'hi llicencia tot seguit. És conferenciant i autor d'articles sobre art i literatura i publica els llibres “La vida quotidiana a l'Edat Mitjana a través de l'Art Gòtic”, l'any 2000; el 2013 “*Lírica*

galaicoportuguesa medieval” i el 2020, arran la pandèmia, el poemari “Poesies confinades. 100 poemes de l’any de la pandèmia”.

Per sobre de tot, el Dr. Xavier Sierra és un gran comunicador i divulgador. De forma regular inicia aquesta vessant el 1981, explicant i divulgant cada setmana temes mèdics al “Diari de Terrassa”, fins al 1995. Col·labora amb altres mitjans i es fa un personatge mediàtic a partir del 2015, quan crea el blog “*Un dermatòlogo en el museu*”, que publica un article cada dia, de dilluns a divendres, fins al 2023; aquest blog actualment va camí dels tres milions de consultes. També participa en el pòdcast “La primera pedra”, de RAC1 i en el del CoMB “Hipòcrates en pijama”. Segurament, mitjançant els nous canals de comunicació, és un dels metges catalans més llegits.

Aquestes grans facetes com a professional i intel·lectual no ho són tot en la vida del Dr. Sierra. També col·labora amb un gran nombre d’entitats i d’associacions culturals i cíviques, i en destacats projectes socials com ara els de Jané Mateu Foundation; l’amistat amb Joan Jané i els seus propis mèrits el duen a ser patró de la Fundació i que per proposta seva aquesta patrocini de forma continuada la revista “Gimbernat”.

També té família i aficions. Els seus fills Daniel i Marta, i els nets Helena i Pere, són part nuclear de la seva afectivitat, compartit amb Mercedes Cerdeira Caramés, dermatòloga, amb qui contrau matrimoni l’any 2013 i comparteix el darrer tram de la seva vida.

Entre les seves aficions podem citar la cultura popular, els viatges, l’excursionisme, el teatre, la música, l’equitació de muntanya i la nàutica.

Ideològicament és un catòlic una mica heterodox, socialment de centre-esquerra i políticament independentista.

Malalt de càncer des del 2021, ens ha deixat el 3 de gener de 2024. De la seva mort se’n fan ressò diversos mitjans de comunicació i li dediquen sessions necrològiques la Reial Acadèmia de Medicina i el Col·legi de Metges de Barcelona.